Univerza v Novem mestu
Fakulteta za ekonomijo in informatiko

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

arrs
JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST REPUBLIKE SLOVENIJE

Projekt: *Analiza pridelave in trženja proizvodov shem kakovosti*

POROČILO

Študija percepcije potrošnikov živilskih proizvodov iz shem kakovosti

Avgust 2021

RAZISKOVALNI PRISTOP

CILJI RAZISKAVE

Ugotoviti prepoznavnost in poznavanje oznak kakovosti, pripravljenost plačati več, zaupanje, znanje, nakupne dejavnike in stališča slovenskih potrošnikov.

METODA

Računalniško podprto spletno anketiranje

VZORČNI OKVIR IN VELIKOST VZORCA

Populacija v starosti med 18 in 87 let
N = 1007

reprezentativno po spolu, starosti in statističnih regijah

ČASOVNI OKVIR

18. 6. do 23. 6. 2021
Izvedba anketiranja: Mediana

OPIS VZORCA (N = 1007)

SPOL

Moški	50 %
Ženske	50 %

STAROST

18-24	8,2 %
25-34	14,3 %
35-44	18,1 %
45-54	17,4 %
55-65	17,1 %
65+	24,9 %

DOHODEK GLEDE NA POVPREČNO PLAČO

Mnogo manjši	27,9 %
Deloma manjši	17,4 %
Približno enak	17,5 %
Deloma višji	18,2 %
Mnogo višji	6,2 %
Nimam rednega dohodka	4,1 %
Ne želim odgovoriti	8,7 %

REGIJA

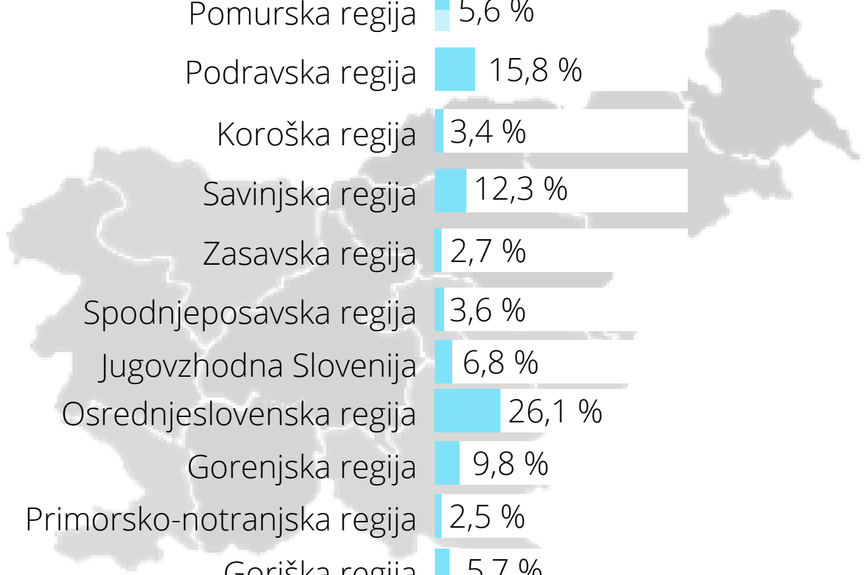

Pomurska regija	5,6 %
Podravska regija	15,8 %
Koroška regija	3,4 %
Savinjska regija	12,3 %
Zasavska regija	2,7 %
Spodnjeposavska regija	3,6 %
Jugovzhodna Slovenija	6,8 %
Osrednjeslovenska regija	26,1 %
Gorenjska regija	9,8 %
Primorsko-notranjska regija	2,5 %
Goriška regija	5,7 %
Obalno-kraška regija	5,7 %

IZOBRAZBA

Osnovnošolska	2 %
Nižja poklicna šola	0,8 %
Srednja poklicna šola	11,8 %
Srednja strokovna, srednja splošna	34,3 %
Višješolska, višja strokovna	10,4 %
Visokošolska 1. stopnja	12,4 %
Visokošolska 2. stopnja	23,3 %
Specializacija, magisterij znanosti	3,8 %
Doktorat	1,3 %

ZAPOSLITVENI STATUS

Dijak	1,1 %
Študent	8,2%
Zaposlen	48,1%
Samozaposlen	4,3 %
Kmetovalec	0,1 %
Gospodinja	1,5 %
Nezaposlen	4,6 %
Upokojen	30,5 %
Drugo	1,7 %

PREPOZNAVNOST OZNAK KAKOVOSTI

Večina večina Slovencev (80 %) je opazila oznako **Izbrana kakovost**, manj pa oznaki **Ekološka pridelava-Kmetijstvo Slovenija** (64 %) in **Ekološka pridelava-Kmetijstvo EU** (56 %).

Ostale oznake kakovosti so bile znatno manj prepoznane.

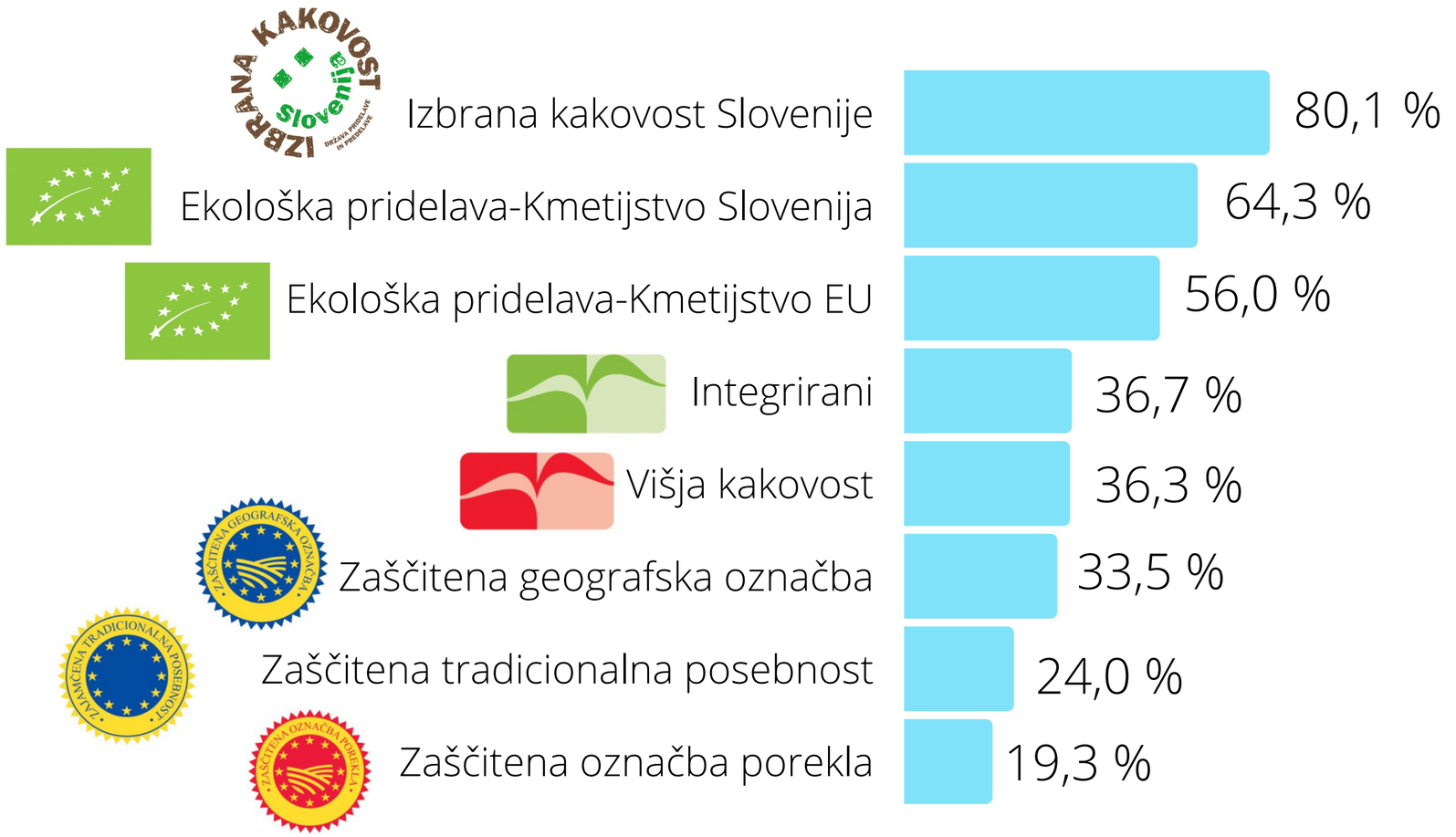

Po spolu ni velikih razlik v prepoznavanju oznak kakovosti. Ženske v večjem deležu prepoznajo oznako Izbrana kakovost (56 %) in EKO-Kmetijstvo EU (52 %), moški pa EKO-Kmetijstvo Slovenija (55 %).

Prepoznavanje oznak raste s starostjo, a je statistično značilno le pri EKO oznakah. Največji delež potrošnikov, ki so prepoznali oznake, spada med najstarejšo analizirano skupino, tj. starejše od 65 let.

Statistično značilno narašča prepoznavanje oznaka kakovosti **glede na izobrazbo** le pri EKO-Kmetijstvo EU, pri čemer večji delež izobraženih bolj pozna to oznako.

PREPOZNAVNOST OZNAK KAKOVOSTI

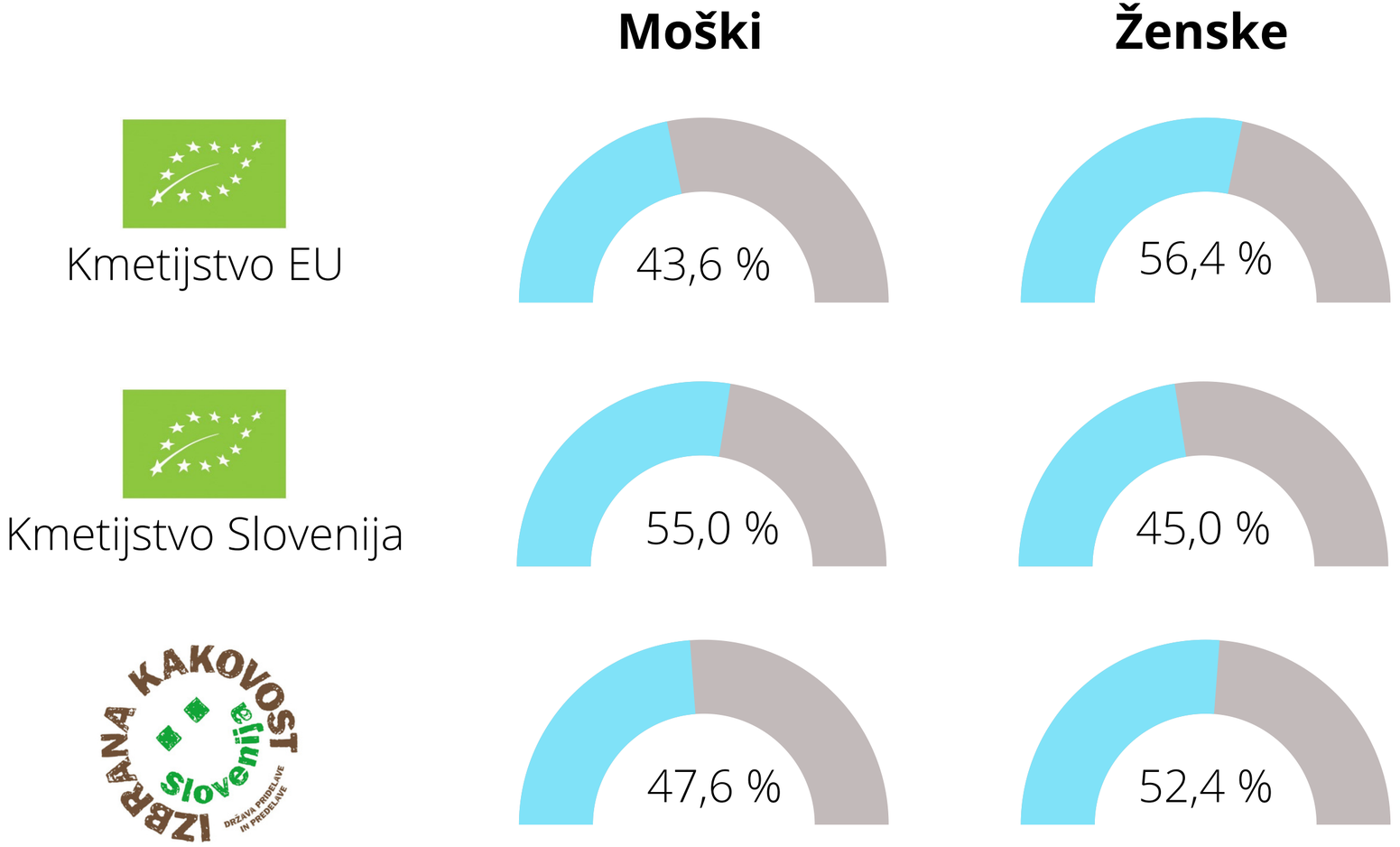

Večina anketirancev (70 %) je označila, da **so zaradi oznake kakovosti živila dražja.**

Malo več kot polovica (53 %) anketirancev meni, da **oznaka živilu zagotavlja višjo kakovost**, več kot tretjina (32 %) je bilo neodločenih.

Malo več kot 42 % se je strinjala s trditvijo, da se pri nakupu živil običajno **raje odloči za takšno z oznako kakovosti**, 35 % ni odločenih glede te trditve.

V povprečju so anketiranci neodločeni glede **pripravljenosti plačati več za živila z oznako kakovosti**, neodločenost se kaže tudi glede tega, da jim oznaka olajša izbor živil.

ODNOS DO OZNAK KAKOVOSTI

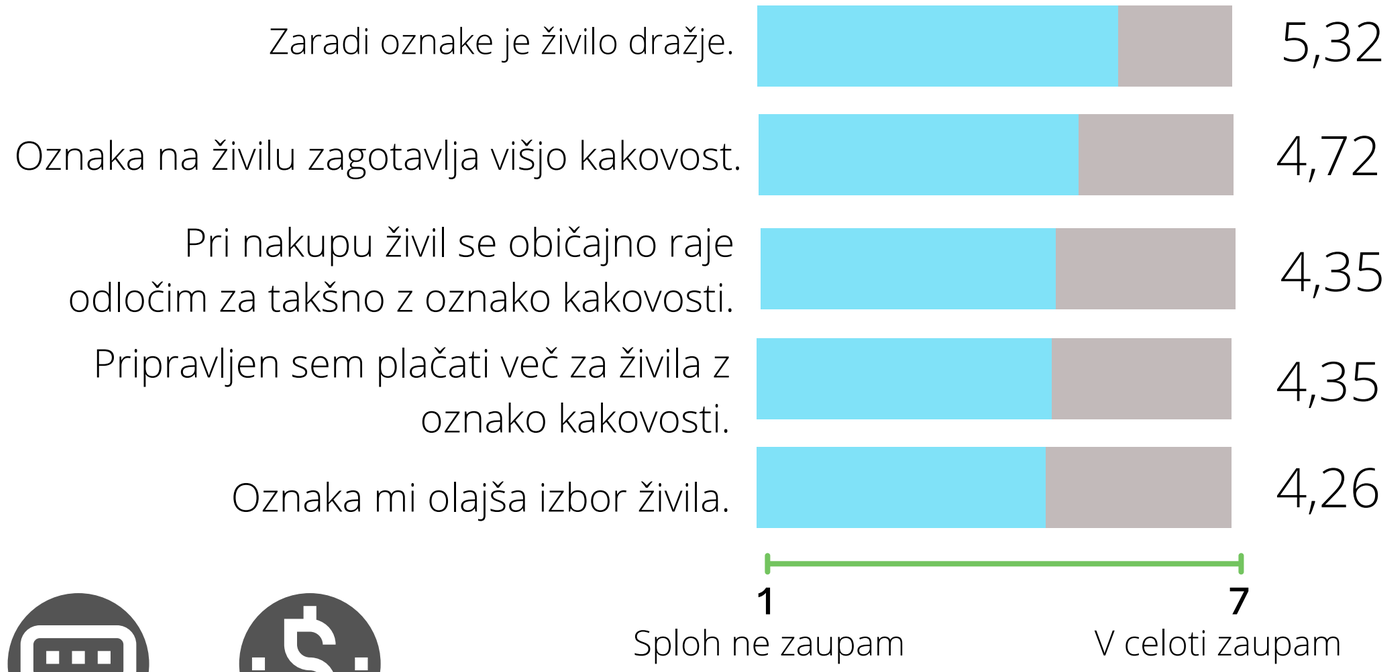

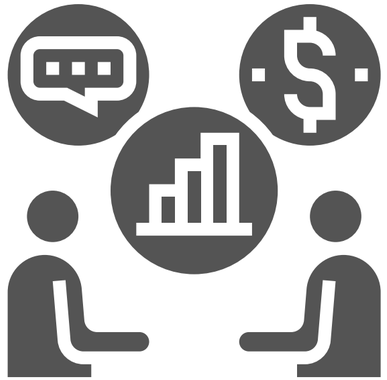

PRIPRAVLJENOST PLAČATI VEČ ZA OZNAKE KAKOVOSTI

Ženske (44 %) so v večjem deležu pripravljene plačati več za živila z oznako kakovosti kot moški (43 %).

Starejši so pripravljeni plačati več za živila z oznako kakovost. Skoraj polovica (49 %) starejših anketirancev strinja s to trditvijo, pri čemer je takih 42 % potrošnikov, starih med 18 let in 24 let, 44 % potrošnikov, starih med 25 let in 35 let, 47 % potrošnikov, starih med 35 let in 44 let, 35 % potrošnikov, starih med 45 let in 54 let, 49 % potrošnikov, starih med 55 let in 64 let, in 49 % potrošnikov, starih nad 65 let.

Večji delež anketirancev z **višjim dohodkom** (54 %) je pripravljenih plačati več v primerjavi z deležem anketirancem, ki ima povprečen dohodek (48 %) ali manjši od povprečja (41 %).

SPOL

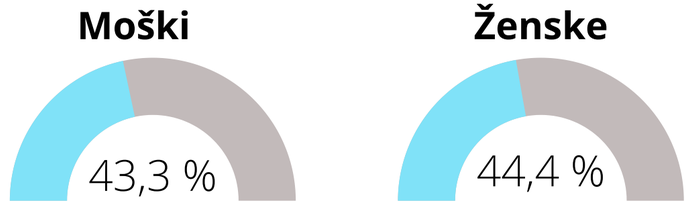

STAROST

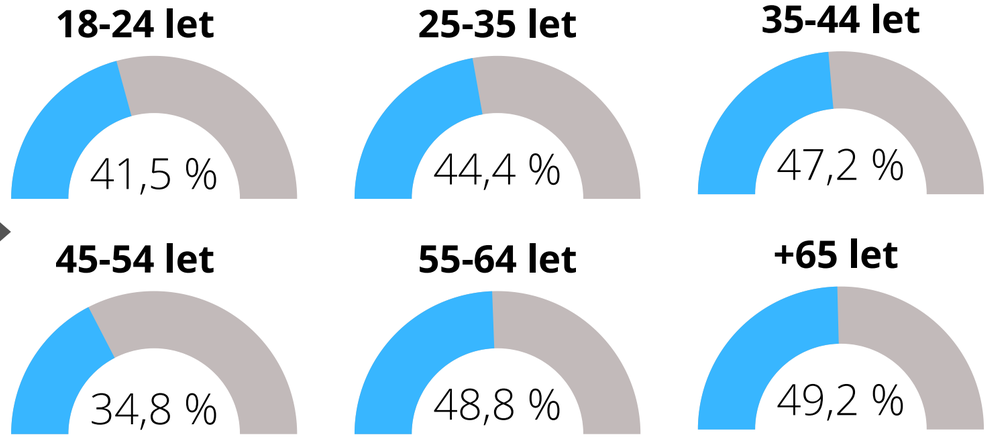

DOHODEK

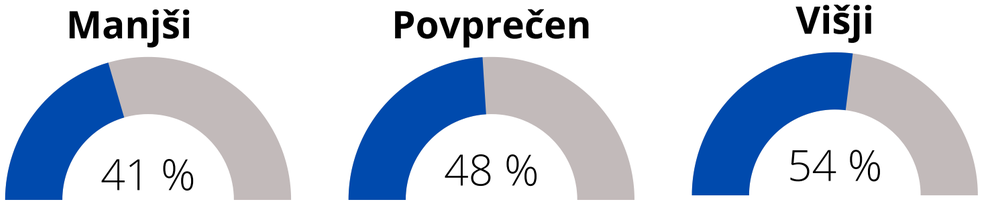

Največji delež anketirancev je poznal oznako **Višje kakovosti** (63 %), **EKO-Kmetijstvo EU** (60 %), ostale oznake pa znatno slabše: ZTP (37 %) in IK (37 %).

Večji delež **žensk** (64 %) je poznalo EKO-Kmetijstvo EU (ekološka pridelava, poreklo EU) kot moških (58 %).
Največji delež potrošnikov, starih **med 25 let in 34 let** (76 %), je poznalo EKO-Kmetijstvo EU, sledijo potrošniki, stari med 18 let in 24 let (70 %), najmanjši delež pa je najstarejših potrošnikov, tj. starih nad 65 let (48 %).

Več kot tretjina (36 %) anketirancev je napačno odgovorila, da EKO-Kmetijstvo Slovenija pomeni, da so surovine in proizvodnja iz Slovenije.

POZNAVANJE OZNAK KAKOVOSTI

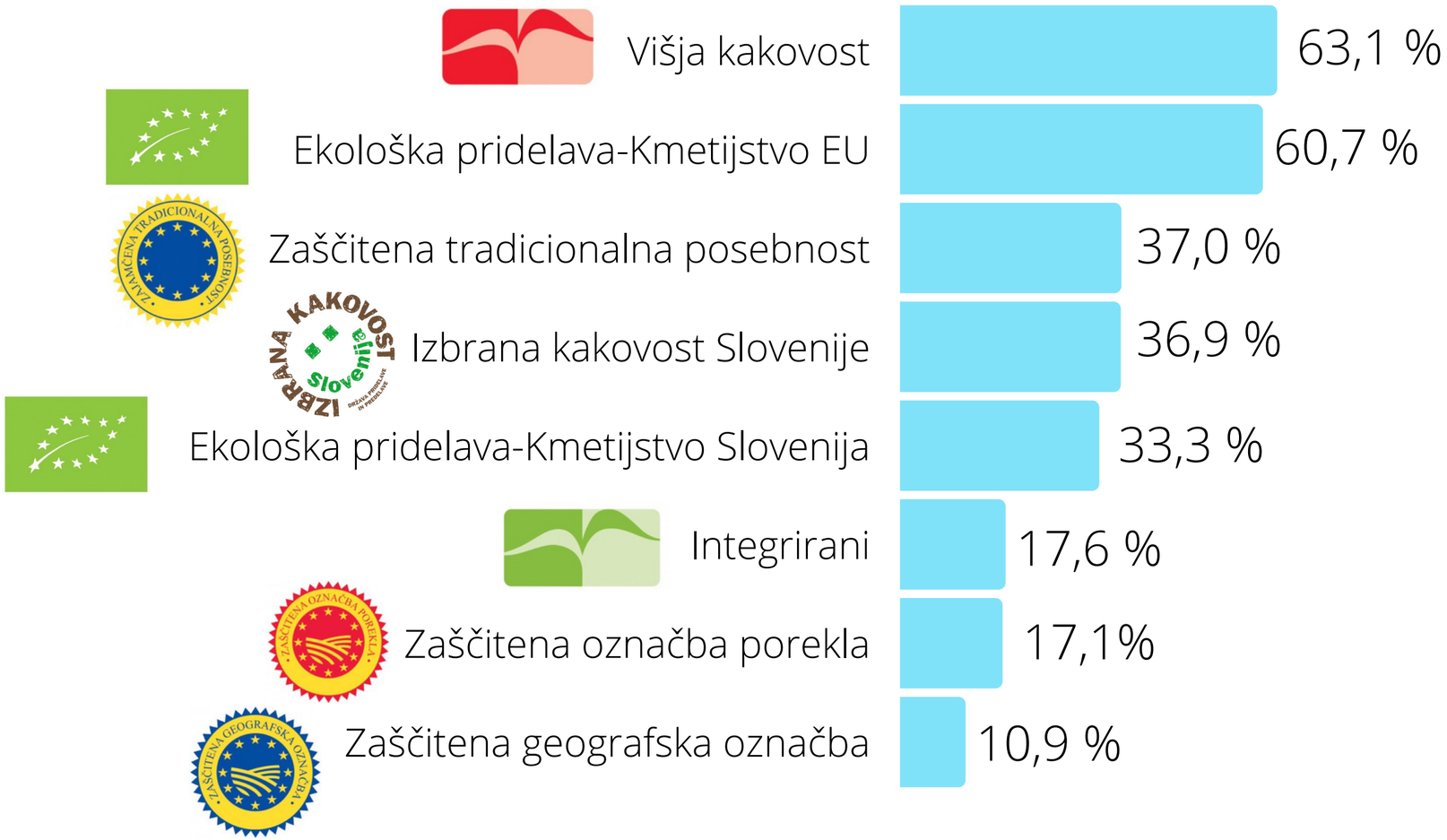

ZAUPANJE V OZNAKE KAKOVOSTI

V povprečju anketiranci najbolj zaupajo oznaki **EKO-Kmetijstvo Slovenija** in oznaki **IK**.

Največji delež potrošnikov, ki zaupa oznaki EKO-Kmetijstvo Slovenija, je starih **med 18 in 24 let** (89 %), ki jim sledijo tisti, ki so stari med 55 let in 64 let (76 %), nato starejši od 65 let (68 %), sledijo potrošniki, ki so stari med 35 let in 44 let (62 %), najmanj pa zaupajo tej oznaki tisti, ki so stari med 25 let in 34 let (56 %) in tisti med 45 let in 54 let (53 %).

ZNANJE O EKO OZNAKI

- ✓ Oznako podeljuje neodvisen certifikacijski organ.
- ✓ Oznaka je zasnovana na ravni EU.
- ✗ Oznaka je zasnovana na ravni Slovenije.
- ✗ Surovine za izdelavo živila morajo biti slovenskega porekla.
- ✗ Živilo mora biti proizvedeno v Sloveniji.
- ✓ Pri proizvodnji veljajo stroge omejitve glede uporabe sintetičnih pesticidov idr.
- ✗ Živila so višje kakovosti zaradi višjih standardov proizvodnje surovin.

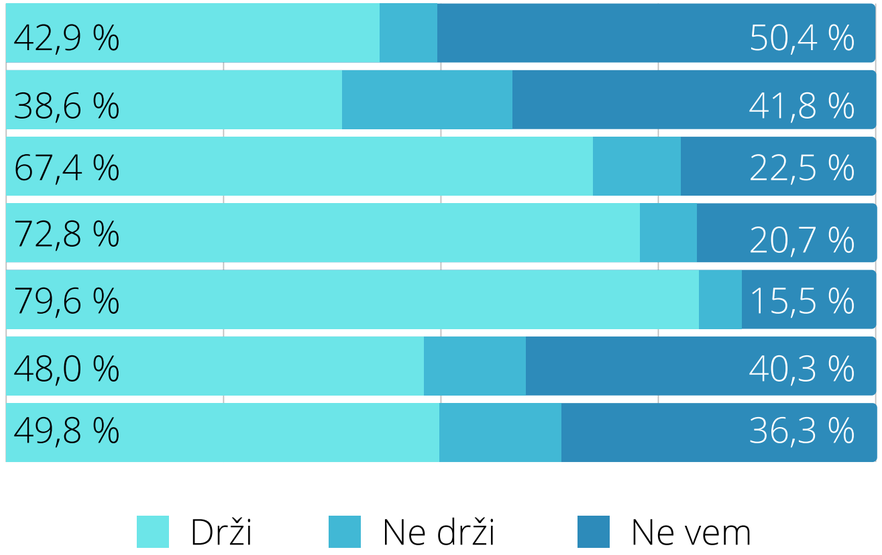

Več kot polovica anketirancev **slabo znanje**,
saj je le 43 % pravilno odgovorilo, da **oznako podeljuje neodvisen certifikacijski organ**,
39 % anketirancev, da je **oznaka zasnovana na ravni EU** in
48 % anketirancev, da **pri proizvodnji veljajo stroge omejitve glede uporabe sintetičnih pesticidov, gnojil, antibiotikov in raznih drugih dodatkov.**

ZNANJE O OZNAKI IK

- ✓ Oznako podeljuje neodvisen certifikacijski organ.
- ✗ Oznaka je zasnovana na ravni EU.
- ✓ Oznaka je zasnovana na ravni Slovenije.
- ✓ Surovine za izdelavo živila morajo biti slovenskega porekla.
- ✓ Živilo mora biti proizvedeno v Sloveniji.
- ✗ Pri proizvodnji veljajo stroge omejitve glede uporabe sintetičnih pesticidov idr.
- ✓ Živila so višje kakovosti zaradi višjih standardov proizvodnje surovin.

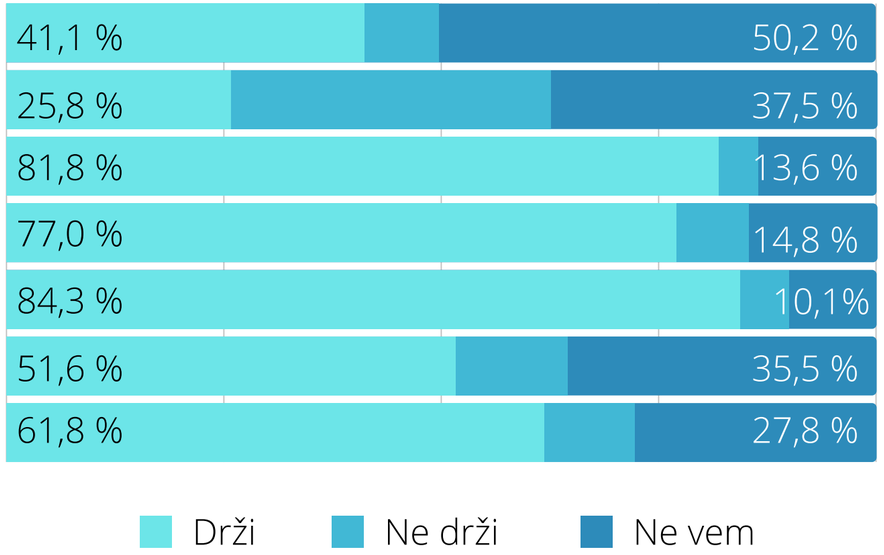

Anketiranci so izkazali **več znanja** kot o EKO oznaki.
Več kot 80 % je pravilno označilo, da je **oznaka zasnovana na ravni Slovenije**,
84 % anketirancev, da mora biti **živilo proizvedeno v Sloveniji**,
77 %, da morajo biti surovine za izdelavo živila slovenskega porekla in
62 % anketirancev, da so **živila višje kakovosti zaradi višjih standardov proizvodnje surovin**.

NAKUPNI DEJAVNIKI

Za okrog 40 % Slovencev so **cena**, **svežina** in **kakovost surovine** pomembni nakupni dejavniki, za desetino (11 %) pa tudi oznake kakovosti.

Za najmanj pomembne so anketiraci označili **embalažo** (55 %), sledi **blagovna znamka** (42 %) in **mnenja ekspertov** oziroma poznavalcev področja (35 %).

Oznake kakovosti je kot manj pomemben dejavnik izbralo 20 % Slovencev.

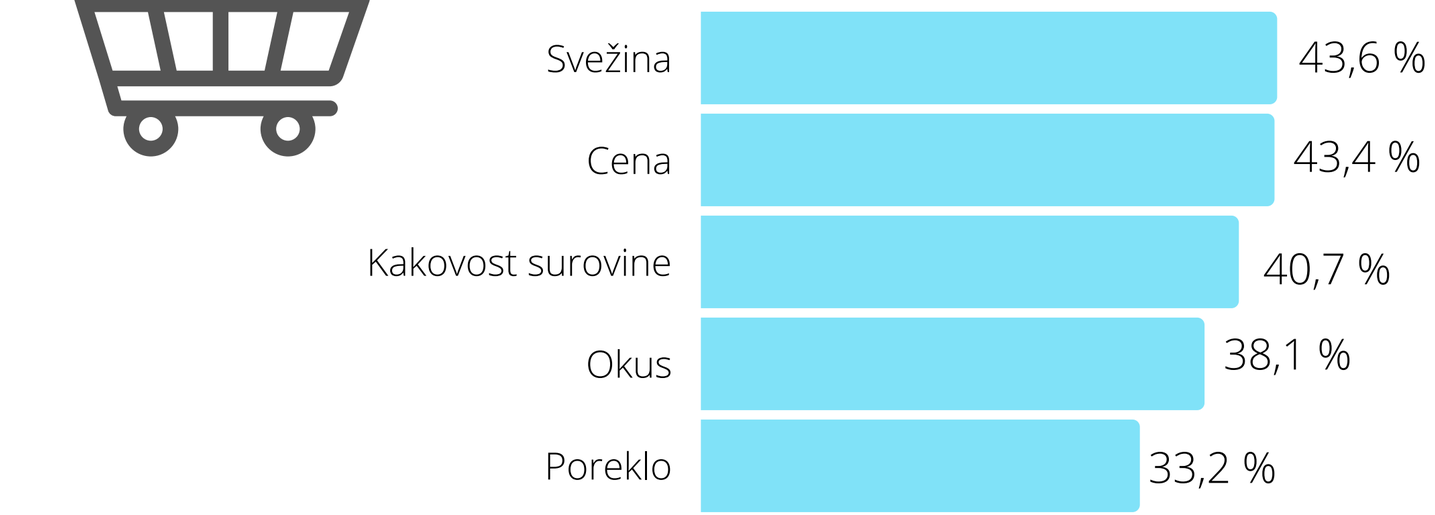

bolj pomembno

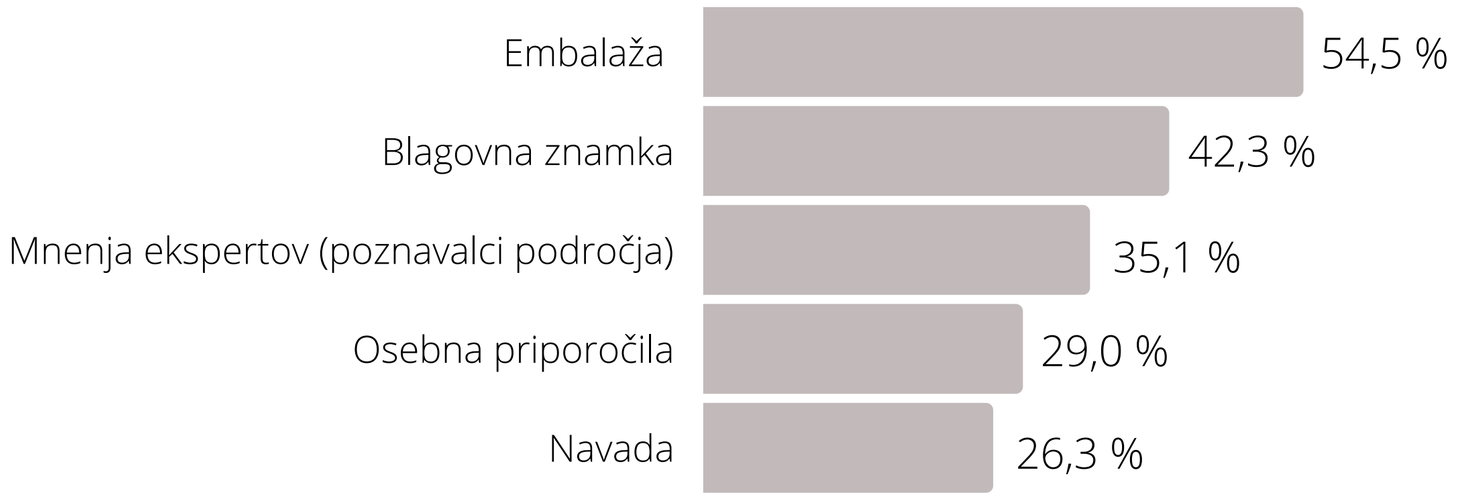

manj pomembno

NAKUPNE LASTNOSTI ŽIVIL

Med bolj pomembnimi lastnostmi živil pri nakupu so anketiranci najpogosteje navedli **strog nadzor nad kakovostjo živila** (47 %), **proizvedeno lokalno** (44 %) in **sezonsko živilo** (33 %), ki je bilo tudi pogosteje navedena lastnost med manj pomembnimi (39 %), kjer prevladuje **proizvedeno po tradicionalni recepturi** (44 %) in **surovine/proizvodnja iz določenega območja** (44 %). Velik delež anketirancev je tudi navedel **državo porekla** (36 %) kot lastnost, ki jim je manj pomembna.

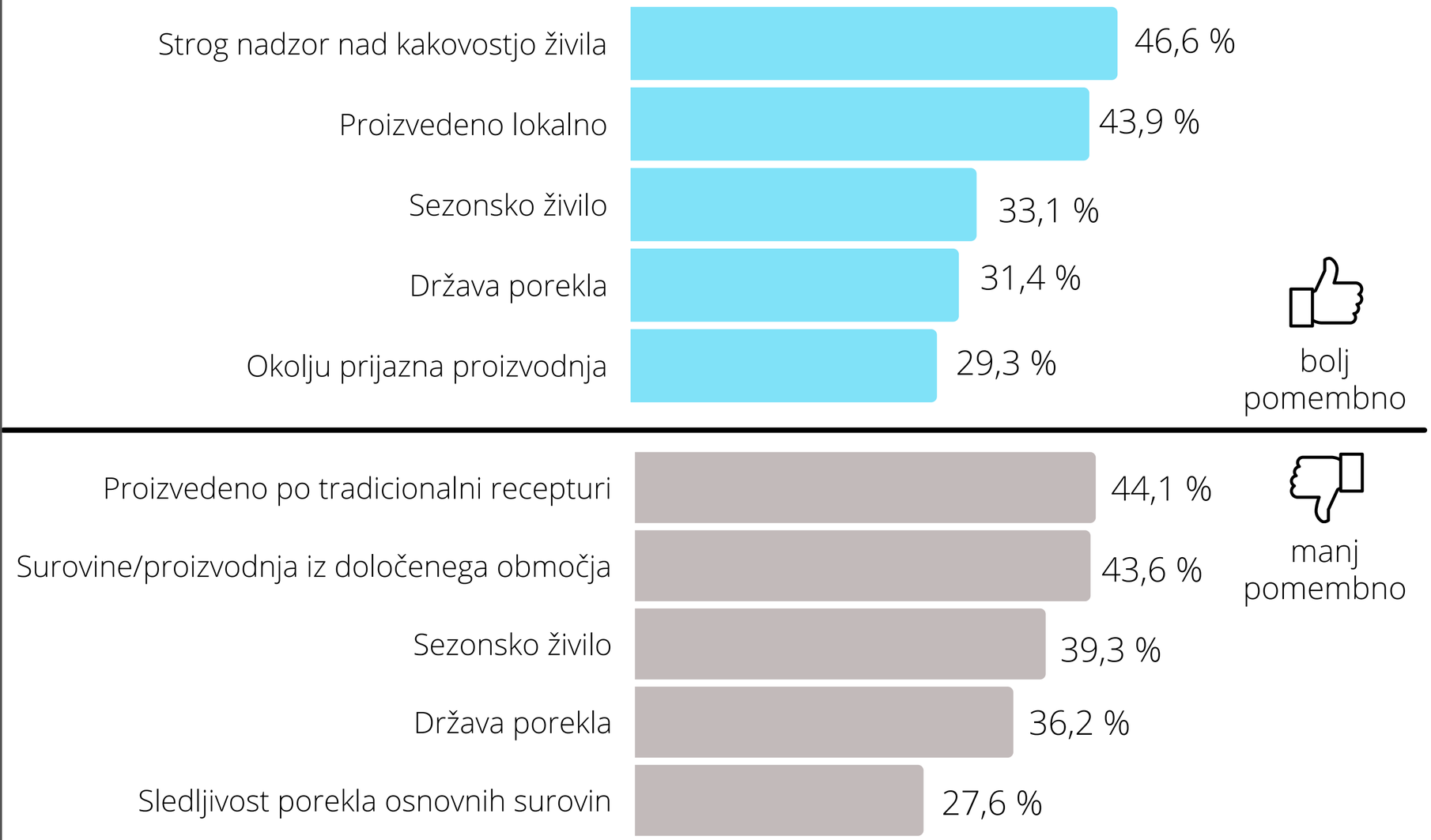

PRIPRAVLJENOST PLAČATI VEČ ZA POSAMEZNE LASTNOSTI ŽIVIL

Približno polovica Slovencev je pripravljena plačati več za živila, nad katerimi se izvaja **strog nadzor nad kakovostjo** (48 %), ki so **proizvedena lokalno** (46 %) in **na kmetiji** (40 %).

Največji delež potrošnikov, ki je pripravljen plačati več za **lokalna živila**, je star **med 35 let in 44 let** (57 %) in **med 25 let in 34 let** (41 %), sledijo tisti, ko so stari med 45 let in 54 let (45 %), sledijo starejši med 55 let in 64 let (43 %), mladi med 18 let in 24 let (41 %) in starejši nad 65 let (41 %).

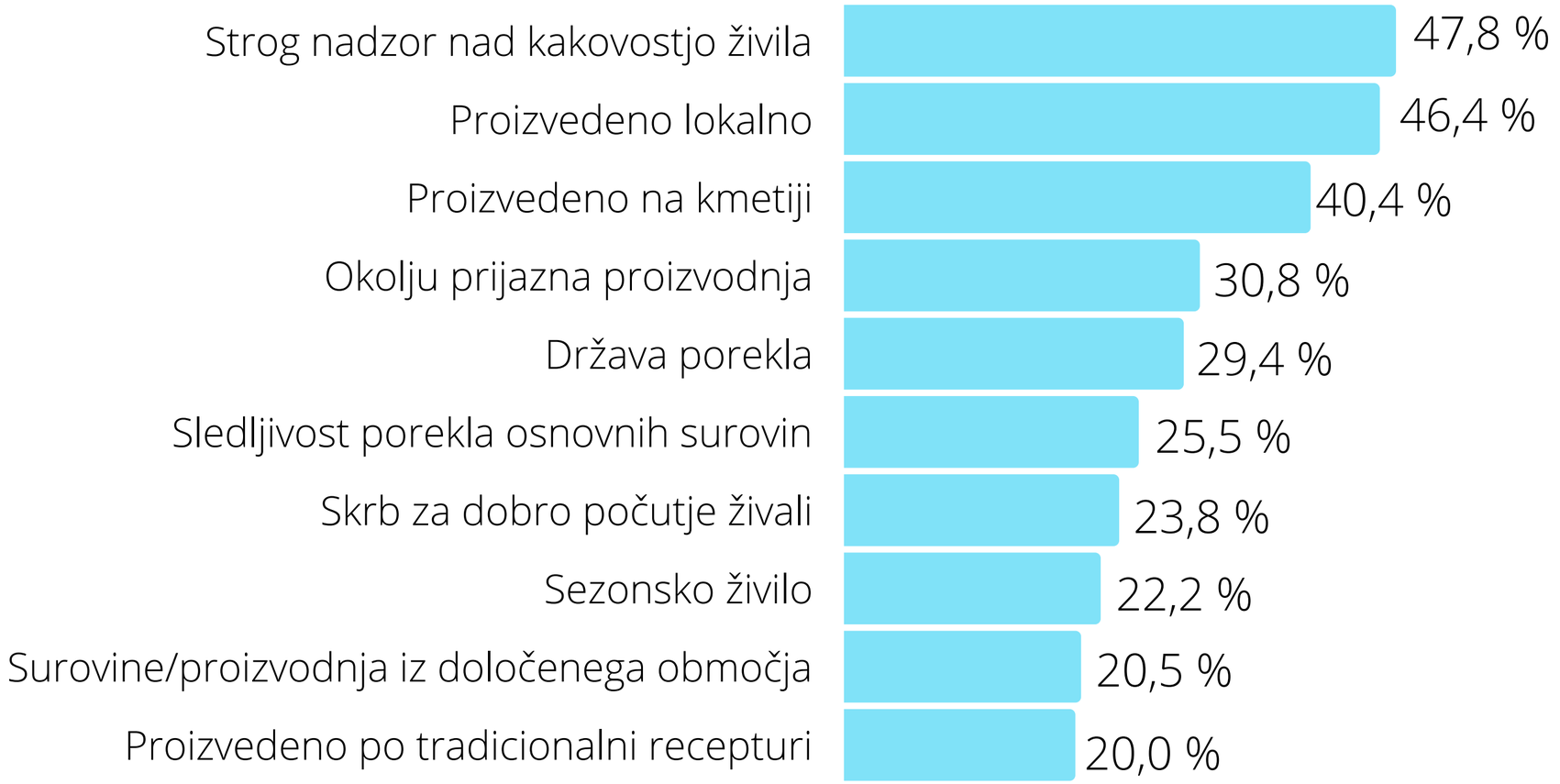

DELEŽ NAKUPA ŽIVIL SLOVENSKEGA POREKLA

Največji delež Slovencev kupuje živila slovenskega porekla iz sektorja **meso in mesni izdelki**, **mleko in mlečni izdelki**, katerim sledi delež iz sektorja zelenjave in sadja, najmanj pa iz sektorja žita in žitni izdelki.

MESO IN MESNI IZDELKI

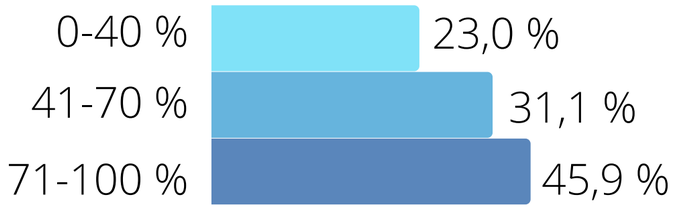

MLEKO IN MLEČNI IZDELKI

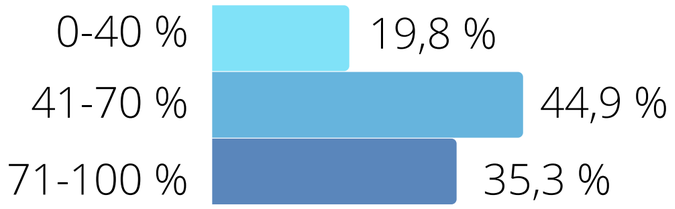

ZELENJAVA

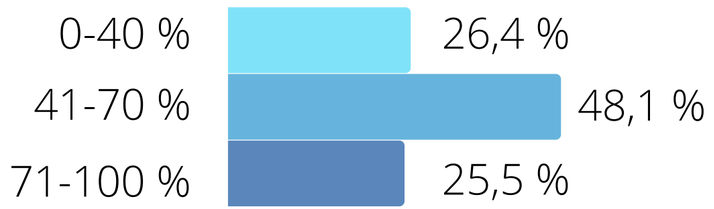

SADJE

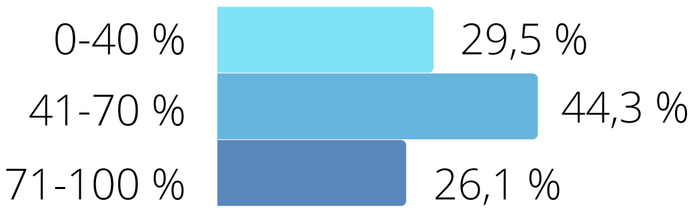

ŽITA IN ŽITNI IZDELKI

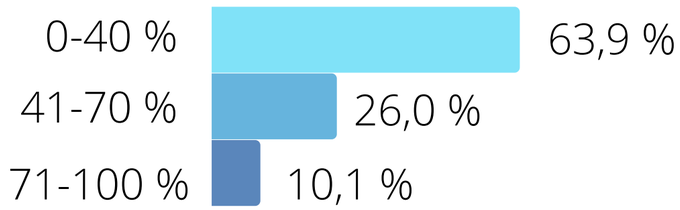

DELEŽ NAKUPA ŽIVIL LOKALNEGA POREKLA

Med deležem nakupa lokalnih živil znotraj slovenske košarice prevladuje **meso in mesni izdelki**, **zelenjava**, **mleko in mlečni izdelki**, najmanj pa žita in žitni izdelki ter na koncu sadje.

MESO IN MESNI IZDELKI

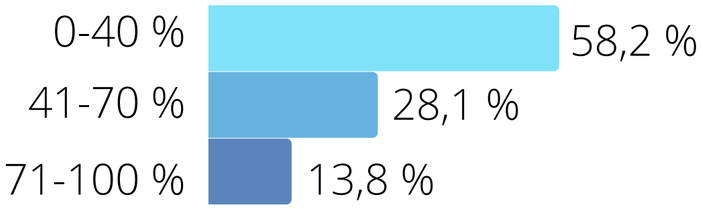

ZELENJAVA

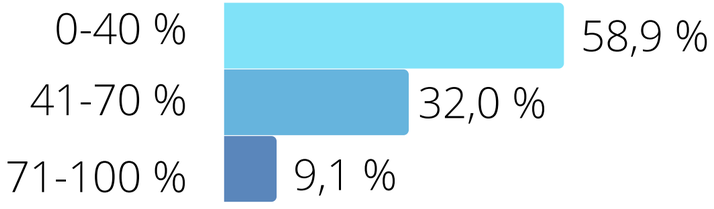

MLEKO IN MLEČNI IZDELKI

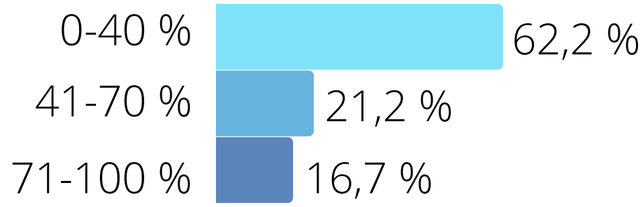

ŽITA IN ŽITNI IZDELKI

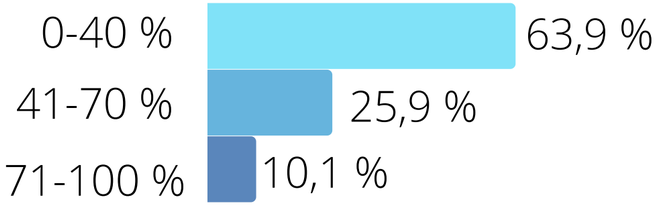

SADJE

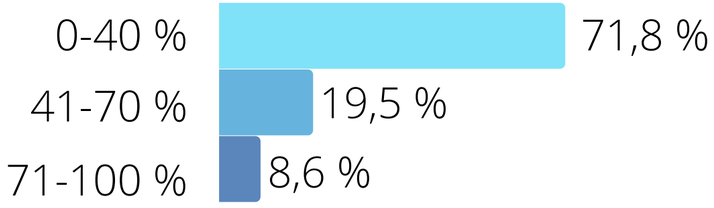

SPODBUDE ZA NAKUP ŽIVIL Z OZNAKO EKO IN IK

Ugodno razmerje med ceno in kakovostjo

Največji delež anketirancev je kot prvo izbiro izbral **ugodno razmerje med ceno in kakovostjo** (14 %), kot drugo **okus** (17 %) in **zaupanje v oznako kakovosti** (16 %), in kot tretje **večji izbor živil s to oznako** (15 %).

Ugodno razmerje med ceno in kakovostjo in Zaupanje v oznako kakovosti

Največji delež anketirancev je kot prvo izbiro izbral **ugodno razmerje med ceno in kakovostjo** (26 %) in **zaupanje v oznako kakovosti** (19 %), kot drugo **okus** (19 %), in kot tretje **čas potreben za nakup** (15 %).

Najmanj pomembna spodbuda pri obeh oznakah je bila promocija.

ZAUPANJE V VIRE INFORMACIJ

Slovenci najbolj zaupajo **neposrednemu stiku s kmetom** (70 %), **nasvetom prijateljev, sorodnikov in znancev** (59 %) in **strokovni literaturi** (50 %).

Manj pa zaupajo **informacijam na internetu** (60 %), **oglasom v medijih** (56 %) in **novičarskim portalom** (49 %).

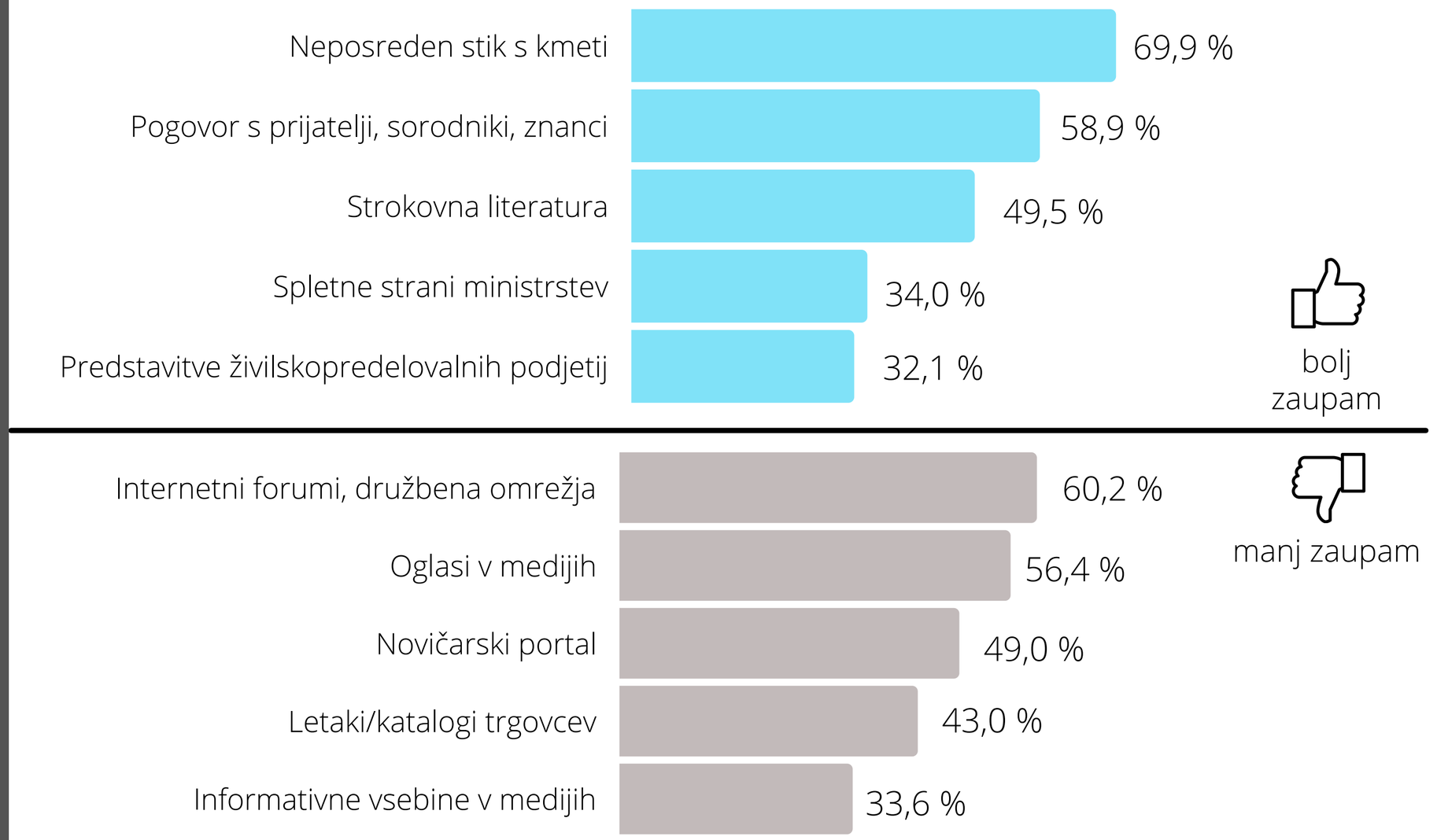

LOKALNA ŽIVILA:

RAZUMEVANJE

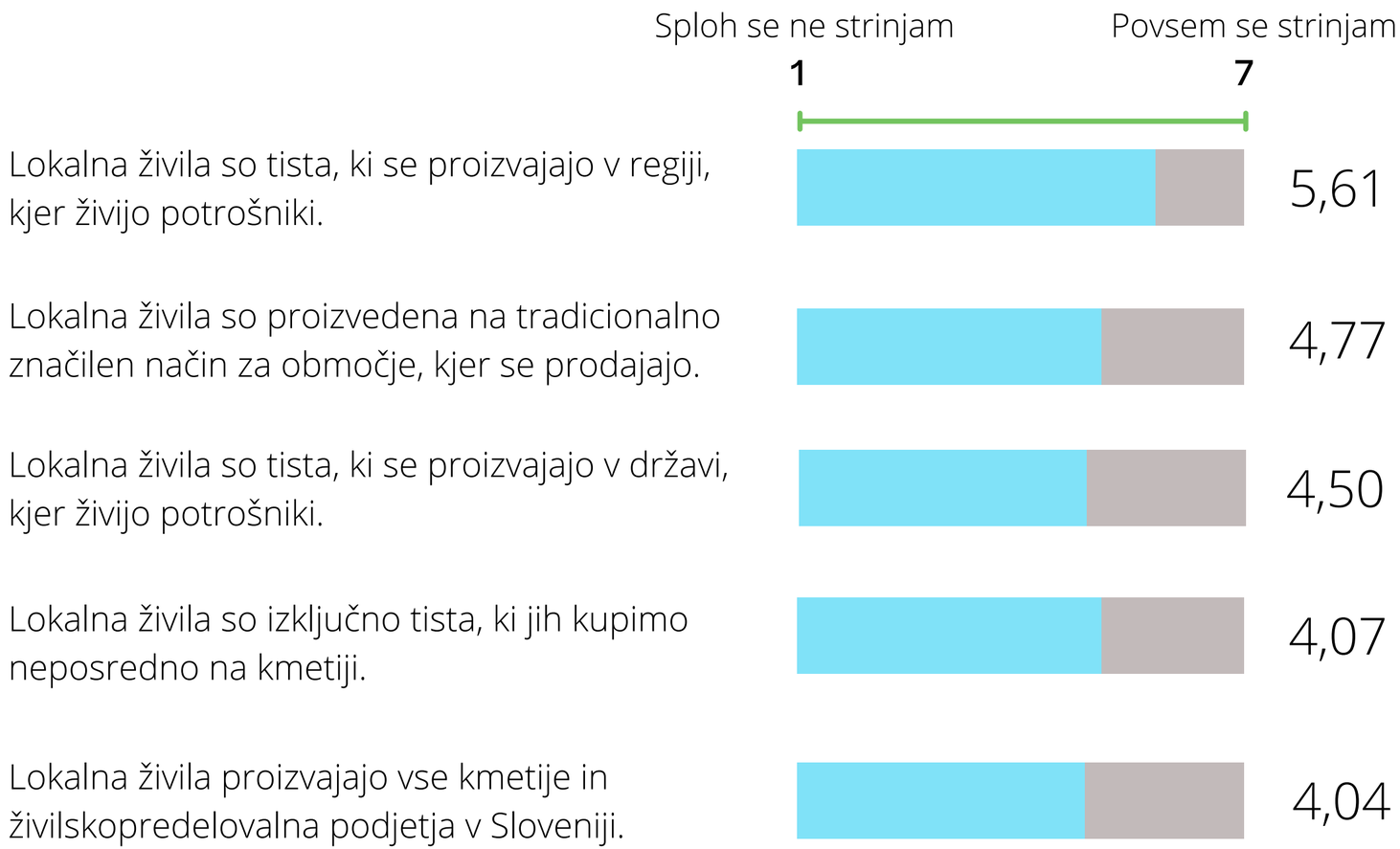

Za večino Slovencev so lokalna živila tista, ki se **proizvajajo v regiji, kjer živijo** (76 %), malo več kot polovica pa jih dojema tudi kot tista živila, ki so **proizvedena na tradicionalno značilen način** za območje, kjer se prodajajo (54 %), in kot tista, ki se **proizvajajo v državi, kjer živijo potrošniki** (51 %).

LOKALNA ŽIVILA: STALIŠČA

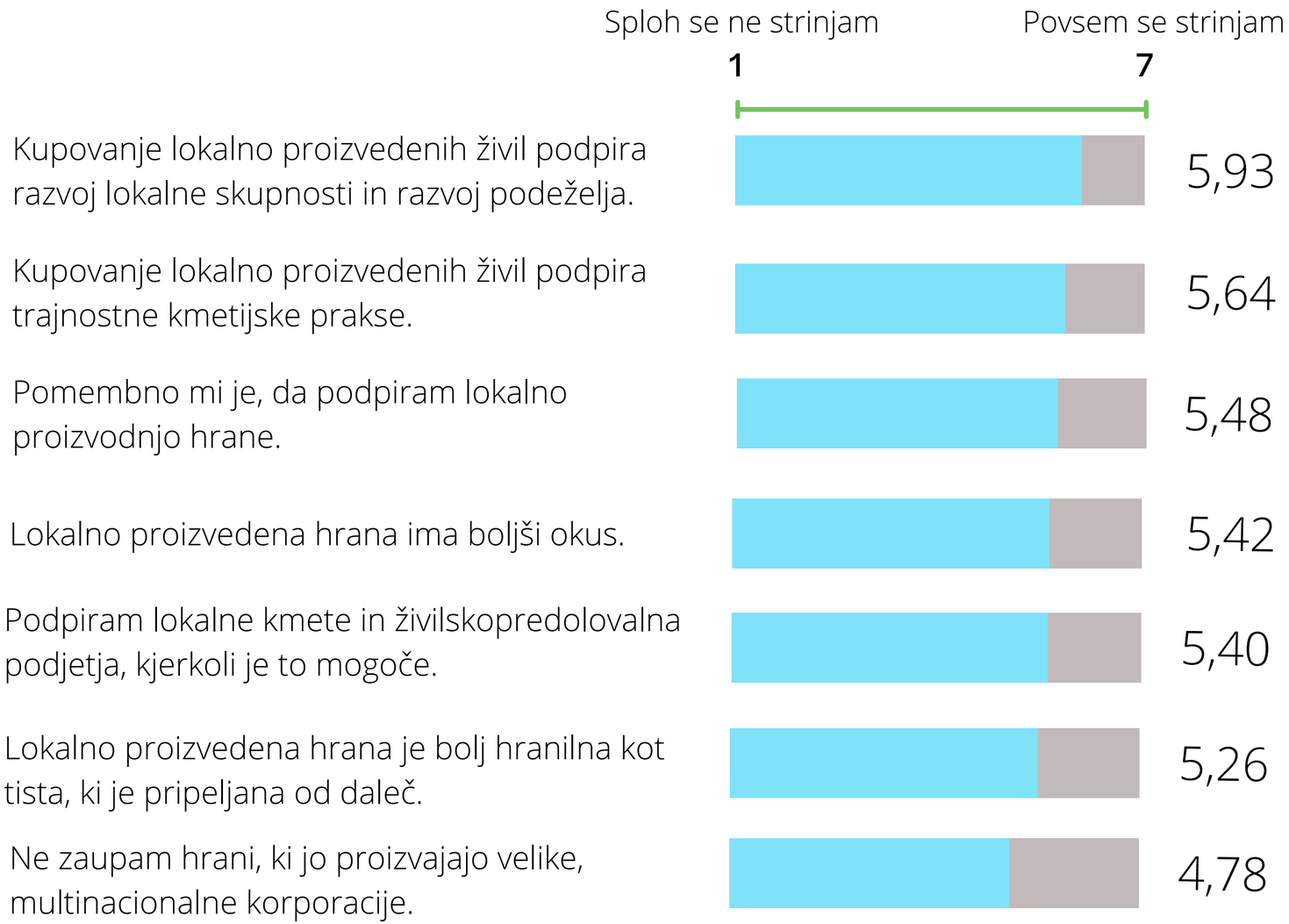

Večina Slovencev je mnenja, da ima lokalno pridelana hrana **boljši okus** (73 %) in da je **bolj hranilna** kot tista, ki je pripeljana od daleč (68 %).

Več kot polovica Slovencev (51 %) **ne zaupa** hrani, ki jo proizvajajo multinacionalne korporacije.

Večina Slovencev je tudi mnenja, da kupovanje lokalno proizvedenih živil **podpira trajnostne kmetijske prakse** (79 %) ter **razvoj lokalne skupnosti in razvoj podeželja** (79 %).

LOKALNA ŽIVILA:

ZAUPANJE AKTERJEM

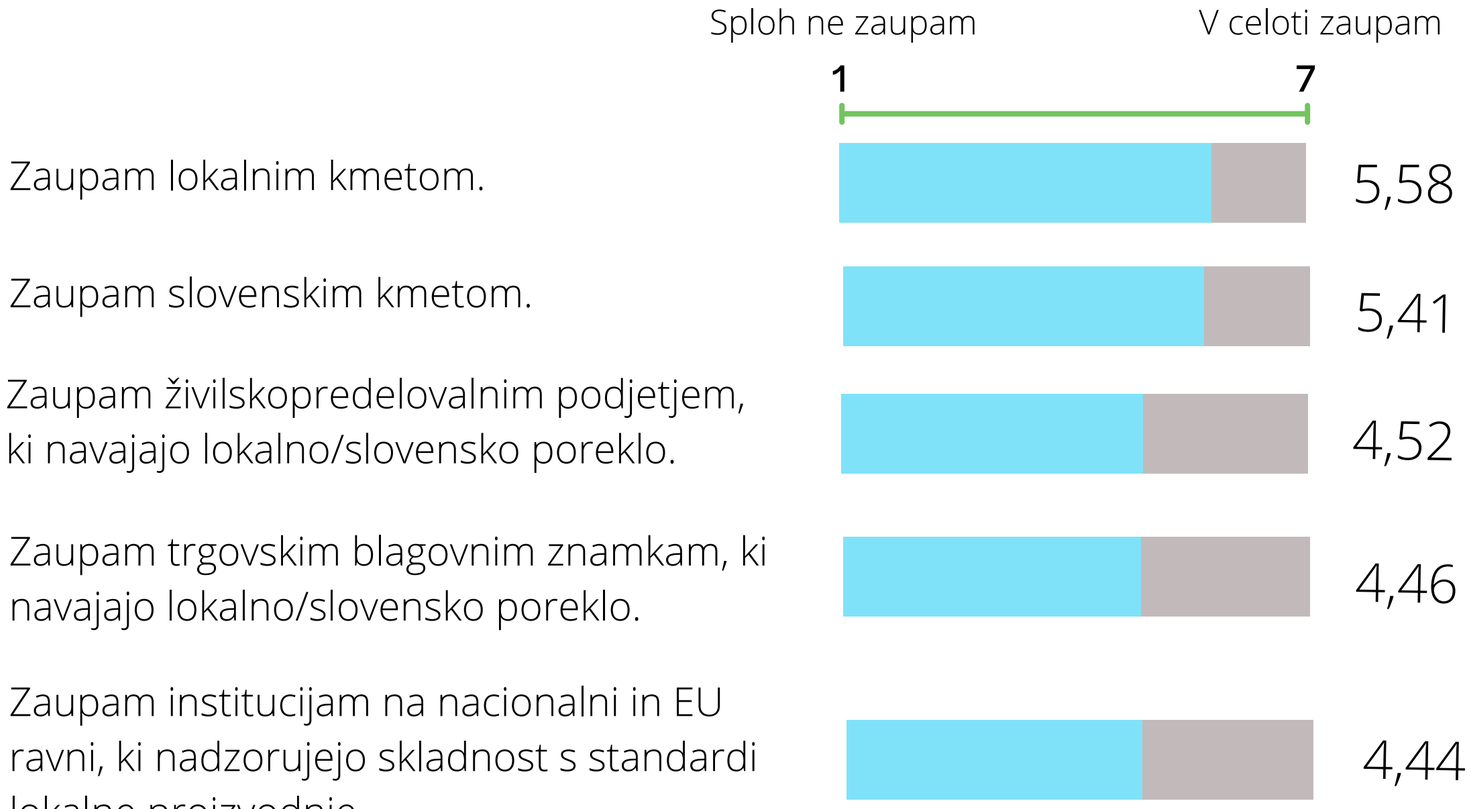

Večina Slovencev **zaupa lokalnim** (66 %) in **slovenskim kmetom** (77 %).

Polovica Slovencev **zaupa živilskopredelovalnim podjetjem**, ki navajajo lokalno/slovensko poreklo, **malo manj** (49 %) pa **trgovskim blagovnim znamkam**, ki navajajo lokalno/slovensko poreklo.

Podoben delež (48 %) zaupa **institucijam na nacionalni in EU ravni,** ki nadzorujejo skladnost s standardi lokalne proizvodnje.

LOKALNA ŽIVILA:

INTENCA NAKUPA

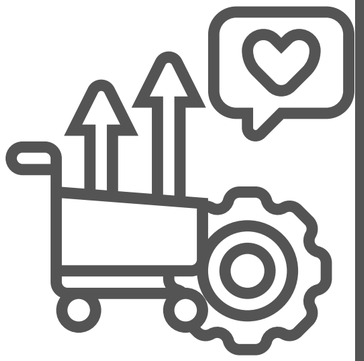

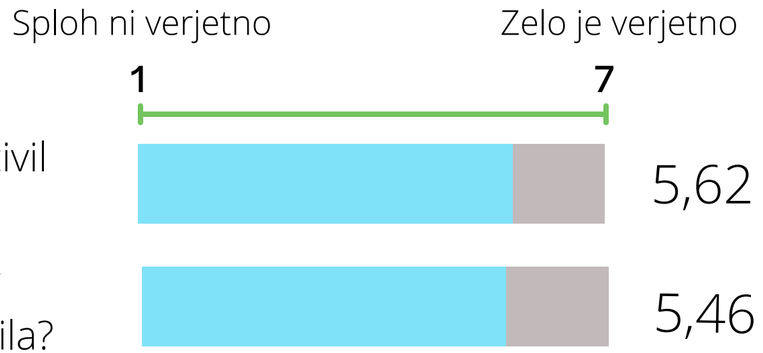

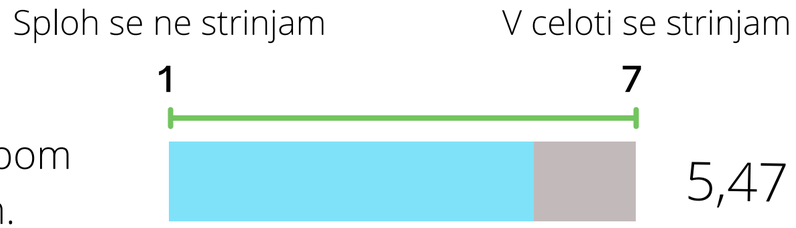

Na vprašanje, **kako verjetno je, da boste pri nakupu živil kupili lokalno pridelano hrano**, je večina anketirancev (80 %) odgovorila, da je verjetno, in 76 % anketirancev je odgovorilo, da je verjetno, da bodo kupovali v trgovini, ki ponuja lokalno pridelana živila. **Večji delež žensk** (82 %) je pripravljen kupiti lokalno živilo kot moških (77 %). **Mlajši anketiranci so v najmanjšem deležu** pripravljenih kupiti lokalno pridelano hrano (75 %).

Večina anketirancev (77 %) se je strinjala, da **bo pozorna na lokalna živila**, ko bo naslednjič kupovala hrano.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za ekonomijo in informatiko

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

arrs
JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST REPUBLIKE SLOVENIJE